

RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

04

Ročník XX.
apríl
2026

POKRAČUJEME VO VEĽKEJ OBNOVE ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH AREÁLOV

Strana 4 - 5

INFORMUJEME

Nový most pri malej železničnej stanici postupne nabera svoju podobu.

Strana 6

ZAPOJTE SA

Čaká nás prvý ročník celomestskej súťaže o najkrajšiu predzáhradku.

Strana 8

ŠPORT

Banská Bystrica bude hostiť svetový hokejbal.

Strana 15

Začína sa realizácia prvej etapy výstavby parkovísk na Tatranskej ulici

Počet automobilov na slovenských cestách dlhodobo rastie. Kým pred približne tridsiatimi rokmi evidovali odborníci zo Slovenskej parkovacej asociácie okolo 900 000 vozidiel, dnes sa toto číslo blíži k 2,5 miliónu. Sídlišká pritom na takýto nárast neboli dimenzované. Nedostatok parkovacích kapacít je preto čoraz výraznejší a plošné budovanie parkovísk by si vyžadovalo výrazné zásahy do verejného priestoru na úkor zelene.

Riešením situácie na sídliskách je regulácia parkovania a postupné vytváranie rezident-ských zón. V Banskej Bystrici sa týmto smerom postupuje, pričom regulácia v Sásovej bude možná až po zabezpečení dostatočného počtu parkovacích miest. V minulom roku sa podarilo upraviť parkovanie pozdĺž rekonštruovanej cesty na Pieninskej a Rudohorskej ulici. Ďalším krokom je výstavba parkovísk na Tatranskej ulici.

Viac ako 200 parkovacích miest

Celkový projekt počíta s vybudovaním 227 parkovacích miest za bytovými domami na Tatranskej ulici. Bol spracovaný už pred niekoľkými rokmi a predstavený verejnosti na stretnutí s obyvateľmi. Vlastníci bytov mali možnosť vyjadriť sa k zámeru prostredníctvom bytových dôverníkov. Zámer vybudovať parkovacie plochy podporilo približne 90 % obyvateľov. Následné povolo-vacie procesy však boli dlhodobo spomaľované bratislavským združením. Až v minulom roku sa podarilo získať právoplatné stavebné povolenie na dve zo štyroch plánovaných parkovísk. Projekt zahŕňa aj prekládku inžinierskych sietí, rekonštrukciu chodníkov s dôrazom na bezbariérovosť, obnovu kontajnerových stojísk a vybudovanie dažďovej kanalizácie. Dažďová voda bude zachytávaná v retenčných nádržiach pod parkoviskami, čím sa zníži zaťaženie

existujúcej kanalizačnej siete počas privalových dažďov.

Rozdelenie na etapy

Z dôvodu finančnej náročnosti je výstavba rozdelená do viacerých etáp. Prvá etapa, ktorá sa začína realizovať na jar, prinesie približne 100 nových parkovacích miest. Konkrétne pôjde o 56 miest za bytovými domami Tatranská 24 – 32 a 41 miest za Tatranskou 34 – 38, vrátane vyhradených miest pre osoby

Foto: T. Pastorek

Foto: T. Pastorek

so zníženou schopnosťou pohybu. Súčasťou tejto etapy je aj komplexná rekonštrukcia prístupových trás medzi bytovými domami od hlavnej cesty, realizácia verejného osvetlenia a výsadba zelene.

Zhotoviteľ a harmonogram

Zhotoviteľom stavebných prác je spoločnosť Metrostav Slovakia, a. s., ktorá uspela vo verejnom obstarávaní. Predpokladané náklady na prvú etapu predstavujú približne 1,2 milióna eur. Táto suma zahŕňa aj prekládky inžinierskych sietí potrebné pre ďalšie etapy výstavby. Vzhľadom na rozsah týchto prác je predpokladaná dĺžka realizácie stanovená na 15 mesiacov. V prípade priaznivého priebehu by však nové parkovacie miesta mohli byť dokončené už do konca tohto roka.

red.

Otázka pre čitateľov

Gratulujeme výhercom a súťažíme ďalej

V poslednom čísle Radničných novín ste mali možnosť zapojiť sa do súťaže o zaujímavé ceny. Stačilo odpovedať na súťažnú otázku: Ako sa volá sála v kaštieli Radvanských, v ktorej bol zreštaurovaný trámový strop? Správna odpoveď je Rytierska sála. Výherkyňami sú **pani Viera Kráľová** a **pani Jana Škerková**. Teší nás veľký čitateľský záujem o súťaže v Radničných novinách a srdečne gratulujeme výherkyňiam. Ceny si môžu vyzdvihnúť v redakcii Radničných novín na mestskom úrade (prihláste sa v kancelárii prvého kontaktu). V súťažení pokračujeme a opäť hráme o prezentačné predmety mesta Banská Bystrica. Tento mesiac sa Vás pýtame:

Koľko základných škôl (vrátane ZUŠ) má mesto Banská Bystrica vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti?

- A) 10
- B) 12
- C) 15

Odpovede nám môžete poslať do 6. mája 2026 na adresu Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica alebo na e-mailovú adresu: sutaz.radnicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž. Mená víťazov zverejníme v májovom vydaní Radničných novín.

red.

Informácie z mestského úradu

01. Stavanie mája na Námestí SNP

Stavanie májov patrí k našim typickým jarným tradíciám. Kedysi stavali mládenci vysoké smrekú a jedle pod okná svojich vyvolených, dnes sa tento zvyk sústreďuje aj do centier miest. Ako každý rok, máj bude zdobiť Námestie SNP. Na jeho stavanie pozývame 30. apríla o 16:00 hod. O dobrú náladu sa postarajú folkloristi z FS Urpín a DFS Radosť. Podujatie vznikne v spolupráci mesta Banská Bystrica, Mestských lesov, ZAaRES-u a PROGRES HL.

KC Robotnícky dom

02. Bezplatnú pomoc pre jednotlivcov i rodiny nájdete aj v Banskej Bystrici

Ešte v minulom roku vznikli v 46 krajských a okresných mestách v rámci Národného projektu Sieť odborného poradenstva nové Poradne komplexnej pomoci, ktoré ponúkajú bezplatné služby širokej verejnosti. Jedna z takýchto inštitúcií sídli aj v Banskej Bystrici. Poradne komplexnej pomoci prinášajú diskkrétne a odborné poradenstvo pre jednotlivcov, páry aj celé rodiny, ktoré sa ocitli v náročných životných situáciách. Hlavnou aktivitou Poradní komplexnej pomoci je poskytovanie komplexného odborného poradenstva v oblasti riešenia dlhov, ako aj rôznych nepriaznivých situácií v rodine, manželstve a medziľudských vzťahoch, vrátane psychologického poradenstva. Služby sú bezplatné, diskkrétne a slúžia pre jednotlivcov, páry aj rodiny. Odborný tím poradní tvoria poradcovia v oblasti riadenia financií, právnici, psychológovia

a sociálni pracovníci. Stretnutie v Poradni komplexnej pomoci Banská Bystrica si môžete dohodnúť na telefónnom čísle +421 917 604 907. Poradňa sídli na adrese Kuzmányho 16. Viac informácií o službách Poradní komplexnej pomoci nájdete na pkp.gov.sk

*Úrad práce, sociálnych vecí
a rodiny Banská Bystrica*

03. Vypaľovanie trávy a ochrana lesov pred požiarmi

Hasičský a záchraný zbor upozorňuje na prísny zákaz vypaľovania suchej trávy a zakladania ohňa na miestach, kde hrozí jeho rozšírenie. V jarnom a suchom období je riziko požiarov výrazne vyššie, preto je nevyhnutné dôsledne dodržiavať zásady protipožiarnej bezpečnosti a správať sa v prírode obozretne. Fyzické osoby nesmú vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov, manipulovať s otvoreným ohňom v rizikových oblastiach ani zakladať oheň tam, kde by sa mohol nekontrolovane šíriť. Zakázané je aj vykonávať činnosti bez potrebnej odbornej spôsobilosti, poškodzovať alebo zneužívať požiarnu zariadenia, sťažovať k nim prístup či bezdôvodne privolať hasičov alebo zneužívať tiesňové linky. Za porušenie hrozí pokuta do 331 eur pre fyzické osoby, do 16 596 eur pre podnikateľov a právnické osoby, prípadne bloková pokuta do 100 eur. Vypaľovanie trávy každoročne spôsobuje množstvo požiarov, ktoré ohrozujú prírodu, majetok aj zdravie ľudí a zbytočne zamestnávajú hasičov, ktorí potom môžu chýbať pri dopravných nehodách či iných vážnych udalostiach. Lesné požiare sa navyše šíria veľmi rýchlo a ich likvidácia je náročná, najmä v neprístupnom teréne. Preto žiadame obyvateľov, aby zákaz dôsledne rešpektovali a správali sa zodpovedne.

Referát krízového riadenia MsÚ

04. Vínšpacírka 2026 prinesie stovky chutí vína aj novinku

Banská Bystrica sa na jar opäť premení na vinárske centrum Slovenska – v sobotu 25. apríla 2026 sa na Námestí SNP uskutoční 12. ročník obľúbeného podujatia Vínšpacírka.

INFORMÁCIE Z MESTSKÉHO ÚRADU

APRÍL 2026

Degustácia vína pod holým nebom, známa svojou uvoľnenou atmosférou, sa nesie v duchu hesla „1 mesto, 1 deň, 1000 chutí vína“ a ponúkne deň plný chutí, hudby a stretnutí. Vstupenky sú už v predaji prostredníctvom oficiálnej webovej stránky www.vinspacirka.sk. Po zakúpení online vstupenky získajú návštevníci QR kód, na základe ktorého si v deň podujatia vyzdvihnú degustačný set (pohár, taštička a náramok) v jednom z výdajných stánkov. Podujatie ponúka otvorený degustačný formát – návštevníci si môžu vybrať vína podľa vlastného vkusu u vinárov zo Slovenska aj zo zahraničia. Atmosféru doplní jazzový festival a nechýba ani tradičné spustenie fontány, ktoré symbolicky otvára letnú sezónu v centre. Vínšpacírka myslí aj na gastronómiu – o jedlo sa postarajú prevádzky združené v Cechu hostinských spolu s ďalšími stánkami so špecialitami. Súčasťou programu bude aj slávnostné odovzdanie ocenenia „Osobnosť Vínšpacírky“. Tohtoročnou novinkou je večerná Tančiareň, ktorá nadviaže na program festivalu. Od 19:00 do 22:00 hod. sa Námestie SNP premení na tanečný parket pod holým nebom a ponúkne návštevníkom možnosť pokračovať v zábave.

Organizačný tím, Vínšpacírka

05. Jarný zber nebezpečného odpadu

Približne jedno percento komunálneho odpadu tvorí nebezpečný odpad, ktorý v prípade uloženia na skládku môže kontaminovať životné prostredie. Mesto Banská Bystrica si toto riziko uvedomuje, a preto pre obyvateľov vytvára vhodné podmienky na jeho likvidáciu. Aj túto jar môžu Banskobystričania, ktorí chcú chrániť naše životné prostredie odovzdať tento odpad počas mobilného zberu nebezpečného odpadu pracovníkom spoločnosti, ktorá ho profesionálne zneškodní. Informácie o tom, čo patrí a nepatrí do nebezpečného odpadu ako aj kompletný rozpis trás po jednotlivých častiach mesta, nájdete na webe mesta po načítaní QR kódu.

*Oddelenie odpadového hospodárstva
a údržby verejných priestranstiev, MsÚ BB*

Pokračujeme v obnove škôl a školských areálov

Mesto Banská Bystrica pokračuje v systematickej obnove školských budov a areálov. Investície smerujú do športovej infraštruktúry, bezbariérovosti aj energetických úspor. Cieľom je vytvoriť moderné a bezpečné prostredie pre deti, ktoré bude zodpovedať nárokom súčasného vzdelávania.

Deti trávajú v školskom prostredí významnú časť svojho dňa. Škola pritom nie je len miestom vyučovania, ale aj priestorom na pohyb, rozvoj sociálnych zručností, oddych či budovanie zdravých návykov. Aj preto je dôležité, aby školské areály a budovy boli bezpečné, moderné, bezbariérové a zároveň pripravené na súčasné energeticky úsporné štandardy. Mesto Banská Bystrica má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 12 základných škôl vrátane Základnej umeleckej školy Jána Cikkera a 29 materských škôl, pričom viaceré z týchto objektov dnes prechádzajú obnovou, modernizáciou alebo sa pre ne pripravujú ďalšie investície. Podľa Martina Lakandu, vedúceho Odboru rozvojových aktivít mesta, sú projekty zamerané najmä na tri oblasti – zlepšenie energetickej efektívnosti budov, modernizáciu vnútorných priestorov a športovísk vrátane ich debarierizácie a implementáciu zelených opatrení, ktoré reagujú na zmenu klímy. „Investície do obnovy sa snažíme financovať primárne z Programu Slovensko prostredníctvom opatrení integrovanej územnej stratégie alebo dopytových výziev. Našou ambíciou je využiť na dosiahnutie cieľov aj zdroje z Modernizačného a Environmentálneho fondu,“ doplnil Lakanda.

ZŠ Goliaňova

Foto: T. Pastorok

kovská. Škola, ktorá doteraz nemala atletický ovál, získa plnohodnotné športovisko s tromi bežeckými dráhami a doskočiskom. V jeho vnútri budú umiestnené ihriská na futbal a volejbal s umelým povrchom, pričom modernizáciou prejdú aj existujúce multifunkčné plochy. Areál doplní oceľové schodisko a nové vonkajšie učebne s pódium a sedením, ktoré umožnia presun časti výučby do exteriéru. Projekt zároveň myslí aj na bezbariérovosť – počíta s úpravou toaliet, výstavbou rampy, plošín aj so značením pre zrakovovo postihnutých. Investícia predstavuje 874-tisíc eur, pričom

zmluva so zhotoviteľom je už podpísaná a začiatok prác je plánovaný na jún. Práce zabezpečí spoločnosť I.K.M. REALITY-STAVING Banská Bystrica, a.s. Podobne sa zmení aj areál Základnej školy Pieninská. Multifunkčné ihrisko nahradí kombinácia plôch. Pôjde o ihrisko s umelou trávou, basketbalové ihrisko, povrch z liatej gummy a atletickú rovinku. Doplnené budú aj debarierizačné prvky. Investícia dosahuje viac než 502-tisíc eur a realizovať ju bude spoločnosť TONEX stavby s.r.o., Zlaté Moravce.

Bezpečnosť a dostupnosť

Zásadné zmeny prinesie aj projekt na Základnej škole Spojová. Vstup do areálu bude bezpečnejší, najmä v časti pri zdravotnom

Práce na Triede SNP sú v plnom prúde

Stavebné práce už naplno prebiehajú na Základnej škole Trieda SNP. Vďaka získaným mimorozpočtovým zdrojom z Programu Slovensko vo výške 3,1 mil. eur prejde 65-ročná budova komplexnou obnovou, ktorú realizuje spoločnosť YUCON, s.r.o., Bratislava. Projekt zahŕňa zateplenie fasády, výmenu okien, inštaláciu vonkajších žalúzií, rekonštrukciu strechy s fotovoltaickými panelmi aj kompletnú obnovu elektroinštalácie. „Inštaláciou fotovoltaických paneov sa dosiahnu úspory primárnej energie a zároveň sa zníži produkcia emisií. Vďaka fotovoltike škola pokrýje časť spotreby elektrickej energie z vlastných obnoviteľných zdrojov, čo prinesie aj úspory na prevádzkových nákladoch,“ uviedol po aprílovej návšteve školy v rámci kontrolného dňa primátor Ján Nosko. Súčasťou je aj vzduchotechnika s rekuperáciou, nové radiátory s termostatickými hlaviciami a systém merania a regulácie, ktorý umožní efektívnejšie riadiť osvetlenie aj vykurovanie. Práce by mali byť ukončené v septembri 2026. Podobne rozsiahla premena čaká aj Základnú školu Goliaňova, kde je reč o projekte v hodnote 3 278 740 eur. Práce sa budú sústreďovať na skvalitnenie energetických opatrení aj čiastočnú debarierizáciu. Zhotoviteľom je spoločnosť YUCON, s.r.o., Bratislava, pričom začiatok prác bude závisieť od výsledku opakovanej kontroly verejného obstarávania.

Nové športoviská a priestory pre výučbu vonku

Ďalším rozsiahlym projektom je pripravovaná obnova areálu Základnej školy Mos-

ZŠ SNP

Foto: T. Pastorok

Práce na ZŠ SNP sú v plnom prúde

Foto: M&U.BB

stredisku, a škola získa aj nové bezbariérové riešenia vrátane osobného výťahu v obytnom bloku E. Súčasťou úprav bude aj nové pódium s prestrešením a lavičkami, ktoré vytvorí priestor pre podujatia aj vyučovanie pod holým nebom. Projekt v hodnote vyše 775-tisíc eur zrealizuje spoločnosť POH, s.r.o. „registrovaný sociálny podnik“, Zvolen, po ukončení kontroly verejného obstarávania.

Energetické úspory

Významná časť spomínaných investícií smeruje do znižovania energetickej náročnosti školských budov. Podobný charakter má aj projekt na Základnej škole Jozefa Gregora Tajovského, kde sa pripravuje modernizácia, energetické opatrenia aj debarierizácia v celkovej hodnote 1 287 207 eur. Aktuálne prebieha vyhodnocovanie verejného obstarávania. Energetické úspory a využívanie

ZŠ Pieninská

o vytváranie kvalitného prostredia, ktoré podporuje vzdelávanie, pohyb aj zdravý vývoj detí. Snažíme sa reagovať na súčasné nároky na moderné a udržateľné školské prostredie. Ak sa podarí všetky projekty úspešne zrealizovať a zabezpečiť financovanie, deti budú navštevovať moderné školy, ktoré budú bezpečné, energeticky úsporné a prispôbené súčasným potrebám vzdelávania aj trávenia voľného času,“ uviedol primátor Ján Nosko.

ských škôl. Základná škola Moskovská prešla obnovou už v roku 2013, keď mesto získalo 750 tisíc eur z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. V roku 2017 vznikla v priestoroch Základnej školy Jána Bakossa nová materská škola pre 44 detí a v priestoroch Základnej školy Radvanská nová materská škola pre 66 detí financovaná z Integrovaného regionálneho operačného programu. Kapacity materských škôl sa rozšírili aj v roku 2019, keď pribudlo miesto pre 154 detí v štyroch zariadeniach. V rokoch 2018 až 2020 mesto získalo viac ako 3,5 milióna eur na zlepšenie energetickej efektívnosti šiestich materských škôl. V roku 2022 prešlo modernizáciou 40 odborných učební a školských knižníc vo všetkých základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. Mesto v roku 2024 ukončilo aj energetickú obnovu Materskej školy na Šalgotárjanskej

Do školy na Triede SNP sa preinvestujú viac než tri milióny eur

Areál ZŠ Sitnianska prešiel obnovou už pred niekoľkými rokmi

obnoviteľných zdrojov prinesie aj projekt na Základnej umeleckej škole Jána Cikkera. Investícia vo výške 1 445 250 eur zahŕňa opatrenia na znižovanie energetickej náročnosti aj inštaláciu zariadení využívajúcich obnoviteľné zdroje energie. Zhotoviteľom je spoločnosť DAG SLOVAKIA, a.s., Prešov, pričom práce by sa mohli začať v letných mesiacoch po ukončení kontroly verejného obstarávania. V ďalšej etape príprav je Základná škola Radvanská, kde sa plánuje rekonštrukcia telocvične. Aktuálne sa pripravuje verejné obstarávanie na zhotoviteľa projektovej dokumentácie. Súčasne sa pripravuje aj projekt na Základnej škole s materskou školou Jána Bakossa, ktorého predmetom má byť rekonštrukcia školského športoviska.

Školstvo ako dlhodobá priorita

„Rozsah investícií jasne ukazuje, že rozvoj školstva patrí medzi dlhodobé priority mesta. Nejde pritom len o obnovu budov, ale aj

Dobré príklady z praxe

Samospráva investuje do školských objektov kontinuálne už niekoľko rokov. V minulosti bola úspešná pri získavaní financií z európskych fondov, vďaka čomu zrekonštruovala viacero budov a rozšírila kapacity mater-

ulici, ktorá zahŕňala aj výsadbu zelene, dažďové záhrady či zatienenie detských ihrísk.

B. Károlyová

ZŠ J. Cikkera

Nový most pri malej železničnej stanici postupne získava svoju podobu

Už niekoľko mesiacov prebiehajú v lokalite pri malej železničnej stanici v Banskej Bystrici intenzívne stavebné práce, ktorých výsledkom bude nový promenádny most ponad rieku Hron. Moderná oceľová konštrukcia s dĺžkou približne 36 metrov a šírkou 8 metrov vytvorí bezpečné a komfortné prepojenie pre peších a cyklistov medzi mestskými časťami, pričom zároveň prispeje k rozvoju verejného priestoru v tejto časti mesta. V uplynulých týždňoch stavba dosiahla ďalší míľnik, keď na miesto úspešne previezli aj samotnú oceľovú konštrukciu mosta. V polovici marca v skorých ranných hodinách začal zhotoviteľ s prepravou oceľových nosníkov nového mosta pri Malej želez-

Foto: MaU BB

Prevoz konštrukcie bol logisticky náročný

Foto: MaU BB

ničnej stanici v Banskej Bystrici. Keďže každý zo šiestich kusov má dĺžku 34,5 metra a váhu viac ako 10 ton, šlo o masívnu prepravnú akciu, ktorú so záujmom sledovali aj niektorí obyvatelia mesta. Preprava si vyžadovala súčinnosť sprievodných vozidiel a štátnej polície, ako aj krátkodobé obmedzenia pre vodičov na vytyčenej trase. Hoci je podľa zmluvy termín dokončenia stavebných prác stanovený na koniec júla 2026, existujúca časová rezerva naznačuje, že most by mohol byť hotový skôr.

Dobre zvládnutá logistika

Oceľové nosníky boli prevážané 18. marca v troch etapách, pričom jeden nadrozmer- ný náklad vážil cez 23 ton. Celková váha oceľovej konštrukcie mosta pri malej železničnej stanici je približne 71 ton. Podľa zhotoviteľa, spoločnosti SMS a.s., bola logistika neštandardná a o niečo náročnejšia, no vďaka súčinnosti policajných

zložiek bola dobre zvládnutá. Ako ubezpečil výrobnotechnický námestník zo SSM a.s., práce na moste ďalej prebiehajú v súlade so stanoveným harmonogramom. Po prevoze konštrukcie začali pracovníci s jej montážou, následne pokračujú montážou filigránových dosiek, debnením, viazaním betonárskej výstuže a betonážou spriahajúcej dosky a vrchnej časti opôr. Súbežne prebiehajú aj práce na dokončení základov verejného osvetlenia a prechodových oblastí mosta.

Most vyrábali desiatky ľudí

Jednotlivé súčasti nového mosta boli v plnom rozsahu vyrobené v banskobystrickej spoločnosti Cb-mont, s. r. o. so sídlom v Šalkovej. „Na výrobe sa podieľalo niekoľko desiatok ľudí a odpracovali približne 2 500

Foto: T. Pastorek

hodín. Reálne vidíme kus oceľového nosníka, ale v realite je za tým neskutočne veľa práce. Špecifikum je v tom, že návrh bol realizovaný zo zvarných platní, ktoré sa priebežne varili. Povrchová úprava je v zmysle technologických predpisov a noriem a životnosť mosta je dimenzovaná na sto rokov,“ dopĺňa zástupca výrobcu Lukáš Rapčan. Na realizáciu projektu získalo mesto Banská Bystrica európske zdroje z Programu Slovensko, vo výške 1,2 mil. eur. „Verím, že tento zámer sa nám podarí zrealizovať do úspešného konca a most už čoskoro bude môcť slúžiť peším, cyklistom

a v prípade potreby aj záchranným zložkám. Po realizácii tohto zámeru, kolaudácii a uvedení do prevádzky budeme môcť pristúpiť k rekonštrukcii podchodu v Kapitulskej ulici, ktorý je v súčasnosti jediným spojením Uhliarska s centrom mesta. Priaznivo sa vyvíja aj situácia okolo mosta v Kremničke ponad R1 a mosta na Mládežníckej ulici. Verím, že tento rok zásadným spôsobom pokročíme a pristúpime k začiatku výstavby týchto dvoch mostných objektov,“ uzatvára primátor Ján Nosko.

Pre peších aj cyklistov

Mesto most pri malej železničnej stanici uzavrelo pre automobilovú dopravu už pred niekoľkými rokmi, a to na základe výsledkov diagnostiky a nepriaznivého statického posúdenia. Následne samospráva začala podnikáť kroky smerujúce k vypracovaniu projektovej dokumentácie a hľadaniu finančných zdrojov na jeho kompletnú rekonštrukciu. Pôvodný betónový most pri malej železničnej stanici bol dokončený v šesťdesiatych rokoch. Viac ako 60-ročný most v nevyhovujúcom stave nahradí nový bezpečný most spĺňajúci všetky technické normy. Keďže sa nachádza v pamiatkovej rezervácii, vypracovanie projektovej dokumentácie na nový most prepájajúci centrum mesta s malou železničnou stanicou bolo sledované pamiatkarmi, ako aj Slovenským vodohospodárskym podnikom. Vysúťažný zhotoviteľ si v minulom roku prevzal stavenisko a začal s prácami. Po dokončení bude slúžiť prioritne pre peších a cyklistov.

B. Károlyová

Mesto a kraj opäť spájajú sily, v Medenom hámri má vzniknúť unikátne centrum

Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK) spúšťa strategickú iniciatívu, ktorej jadrom je otvorenie inovatívneho centra TUMO v Banskej Bystrici. Mesto tento krok víta a chce byť nápomocné. Centrum je vnímané ako kľúčová investícia do talentu a budúcnosti celého regiónu s cieľom urýchliť rozvoj digitálnych zručností, umelej inteligencie (AI) a tvorivosti u mladých ľudí, ktorí budú rozhodovať o budúcnosti nášho regiónu v nasledujúcich dekádach. „Keď som tento projekt videl v praxi, doslova mi to vybil poistky, pretože som videl, že to reálne funguje a zlepšuje životy a perspektívu deťom z každého prostredia. Ambíciou TUMO v BBSK je byť dostupný pre každé jedno dieťa v našom kraji, ktoré o to bude mať záujem. Chceme, aby naša nová generácia bola pripravená na budúcnosť, na nové technológie a výzvy, pripravená pracovať s kreativitou a schopná riešiť

Vizualizácia budúcej podoby centra TUMO

Bystrica, ktoré v areáli vlastni dve budovy.

Dostupnosť pre všetkých

Hoci projekt štartuje v Banskej Bystrici, je budovaný ako krajský model. Cieľom je zabezpečiť prístup k programu pre každého študenta v BBSK. Kraj zabezpečí dopravu, tam kde to bude potrebné, a plánuje rozšíriť sieť otvorením ďalšieho centra na juhu BBSK (napr. v Rimavskej Sobote) a následne aj v iných lokalitách, aby mali mladí ľudia TUMO v dosahu 30 minút. TUMO bude jadrom širšej digitálnej iniciatívy BBSK, ktorá zahŕňa posilňovanie digitálnych kompetencií učiteľov, otváranie priestoru pre školy a prepájanie študentov s firmami. Silná stránka modelu spočíva v prepojení s firmami, ktoré môžu vstupovať do rozvoja aktivít, mentoringu a projektových výziev, čím posilňujú rozvoj talentov a pripravenosť pracovnej sily.

kde AI a technologická gramotnosť patria medzi najrýchlejšie rastúce zručnosti, náš región nemôže čakať.

Nové srdce v historickom Medenom hámri

„TUMO vzniklo v Arménsku a dnes už ide o medzinárodne overený model fungujúci v mestách ako Paríž, Berlín či Lisabon, a Banská Bystrica sa stane prvým mestom s takýmto centrom vo Vyšehradskej štvorke

keďže AI a technologická gramotnosť patria medzi najrýchlejšie rastúce zručnosti, náš región nemôže čakať.

Foto: BBSK

„Zo strany mesta vítame túto obrovskú výzvu, príležitosť, ale aj zodpovednosť. V lokalite Medeného hámra vlastníme dva historicky najstaršie objekty a prostredníctvom našej OOCR Stredné Slovensko plánujeme nadobudnúť aj ďalší priestor. Verím, že v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom a podnikateľským sektorom dokážeme vytvoriť jeden funkčný a synergický celok so spoločnými prienikmi. Priestor, ktorý poskytne mladým ľuďom nadstavbu vo vzdelávaní, a zároveň sa stane živým miestom, ktoré vráti Medený hámr opäť do povedomia verejnosti. Celému zámeru držím palce a verím, že sa projekt podarí úspešne zrealizovať,“ uviedol primátor Ján Nosko.

problémy,“ uviedol predseda BBSK Ondrej Lunter. Slovensko v súčasnosti zaostáva za priemerom EÚ v základných digitálnych zručnostiach, kde dosahuje len 51,3 %, pričom EÚ si stanovila cieľ 80 % do roku 2030. V reakcii na pomalé tempo zmien v štátnom školstve a dynamiku globálneho trhu práce,

(V4). Program TUMO prepája technológie, tvorivosť, projektové myslenie a samostatnosť, pričom pokrýva 14 oblastí vrátane generatívnej AI,“ uviedol riaditeľ TUMO International Chris Shahinian.

Ide o inovatívny vzdelávací program zameraný na mladých vo veku 12 až 18 rokov

Centrum TUMO nájde svoje miesto v priestoroch Medeného hámra, technickej pamiatky s takmer 500-ročnou históriou. Tento objekt má historickú váhu a symboliku a stane sa kampusom pre rozvoj digitálnych a kreatívnych technológií. TUMO bude srdcom Medeného hámra a ostatné priestory budú fungovať v symbióze, pričom projekt má podporu všetkých majiteľov tamojších objektov. Jedným z nich je mesto Banská

PROJEKT MÁ REALISTICKÝ MODEL FINANCOVANIA

Otvorenie a prvé dva roky:

- Financovanie zo schváleného EÚ projektu.

Dlhodobé financovanie:

- Krajský rozpočet, komerčné aktivity a EÚ granty (napr. Interreg, spolupráce v programe Erasmus, EIT).

Táto iniciatíva predstavuje investíciu do generácie, ktorá bude rozhodovať o tom, ako bude Banskobystrický kraj vyzeráť o 10 a 20 rokov. BBSK tak otvára širšiu diskusiu o príprave regiónu na digitálnu budúcnosť.

Banskobystrický samosprávny kraj

Foto: BBSK

Staráme sa o desiatky ihrísk a pieskovísk

Pracovníci Záhradníckych a rekreačných služieb (ZAaRES) realizujú počas celého roka komplexnú údržbu a kontrolu ich technického stavu. S príchodom teplejšieho počasia ihriská prirodzene lákajú čoraz viac rodín s deťmi.

ZAaRES kontroluje ihriská minimálne každé tri mesiace. V jarnej sezóne sa starostlivosť o tieto lokality zintenzívňuje. Samospráva sa prostredníctvom ZAaRES-u stará o 83 verejných detských ihrísk a 62, ktoré spolu obsahujú viac než 460 herných prvkov. V areáloch materských škôl ZAaRES v súčinnosti s mestom zabezpečuje starostlivosť o ďalších 26 ihrísk a na 76 pieskoviskách pomáha s výmenou rámov a dopĺňaním piesku. Pracovníci ZAaRES-u na ihriskách kontrolujú bezpečnosť herných prvkov i dopadových plôch, vykonávajú opravy a dozerajú na bezpečnosť a čistotu. Pravidelnou kontrolou a čistením

prechádzajú počas sezóny i pieskoviská. Det-ské ihriská mesto okrem pravidelnej údržby a bežných opráv aj modernizuje a dopĺňa o nové prvky. Počas uplynulého roka bola zrealizovaná nová dopadová plocha na ihrisku vo vnútrobloku medzi ulicami Sitnianska a Tatarská a výmenou prešli herné prvky na Beskydskej a Tulskej. Na ihriskách na Wolkerovej, Kalinčiakovej, Bakossovej a Strážovskej boli vymenené pôvodné vahadlové hojdačky za nové. Nová reťazová hojdačka zatriktívnila ihrisko na Triede SNP, nahradila dve zastarané reťazové hojdačky a obnovou prešla aj dopadová plocha. V tomto roku má mesto

v pláne rekonštruovať existujúce dopadové plochy na ihriskách na Beskydskej a Tulskej, kde boli koncom roka vymenené herné prvky. Samospráva apeluje na obyvateľov, ak sa vyskytne na detskom ihrisku akýkoľvek prevádzkový problém alebo je jeho areál znečistený, aby kontaktovali pracovníkov ZAaRES-u na telefónnych číslach 048/2851802 a 048/2851806, alebo na e-mailovej adrese sekretariat@zaaresbb.sk. Informovať môžu aj mestský úrad na telefónnom čísle 048/433 04 53, príp. na e-mailovej adrese maria.lovasova@banskabystrica.sk.

B. Károlyová

Čaká nás prvý ročník celomestskej akcie o najkrajšiu predzáhradku

Mesto Banská Bystrica vyhlasuje prvý ročník celomestskej súťaže Najkrajšia predzáhradka 2026. V súlade s tzv. Predzáhradkovým manuálom predstaveným v minulom roku, si môžu všetci nadšenci pestovania, výsadby či starostlivosti o kvety a zeleň, zveľadiť a skrásliť verejný priestor pri svojom paneláku, bytovom či rodinnom dome. Cieľom súťaže je podporiť obyvateľov v starostlivosti o verejný priestor, motivovať ich k zakladaniu a udržiavaniu predzáhradiek, posilniť komunitného a súťaživého ducha medzi susedmi a oceniť estetické a udržateľné riešenia. Tvorcovia piatich najkrajších predzáhradiek získajú finančnú odmenu.

Súťaž o najkrajšiu predzáhradku nie je v Banskej Bystrici novinkou. Doteraz ju zvykli organizovať aktívne skupiny obyvateľov, vždy len na lokálnej úrovni v rôznych častiach mesta. Samospráva sa rozhodla vyhlásiť ju pre celé územie mesta. Záujem zapojiť sa do súťaže je potrebné nahlásiť v priebehu mesiaca apríl-máj 2026 na e-mailovej adrese: predzahradky@zaaresbb.sk. Následne stačí upraviť svoju predzáhradku podľa vlastnej fantázie, avšak v súlade s Predzáhradkovým manuálom.

„Pri prihlásení je potrebné uviesť fotografiu predzáhradky a jej presnú adresu, ako aj kontaktné údaje na jednotlivca alebo komunitu susedov. Priebežne počas vegetačnej sezóny budeme s odbornou komisiou prechádzať jednotlivé predzáhradky a hodnotiť ich podľa stanovených kritérií. Súťaž plánujeme ukončiť a vyhodnotiť v auguste. Veríme, že sa zapoja nielen tí, ktorí dlhodobo skrásľujú predzáhradky pri svojich bytovkách, ale aj nové partie či jednotlivci,“ hovorí Adrián Kostúr zo Záhradníckych a rekreačných služieb. Odborná porota zložená zo zástupcov ZAaRES-u, architektov mesta a externých špecialistov vyhodnotí súťaž v auguste. Tvorcovia

piatich najkrajších predzáhradiek získajú finančnú odmenu, každý vo výške 200 eur. Okrem Ceny odbornej poroty sa bude môcť zapojiť aj široká verejnosť. Cenu verejnosti v podobe vecných cien a záhradkárskeho potrieb získa predzáhradka s najvyšším počtom lajkov na sociálnej sieti Facebook. Predzáhradku, ktorá bude vynikať silným príbehom, ocení vedenie mesta. „S príchodom jarných

mesiacov rozkvitá naše mesto nielen vďaka šikovným rukám pracovníkov a pracovníčok Záhradníckych a rekreačných služieb, ale aj Banskobystričanov. Mnohí sa dlhé roky starajú o predzáhradky pri svojich domoch. Pre niektorých môžu byť inšpiráciou a zároveň motiváciou zapojiť sa do súťaže. Chceme povzbudiť všetkých, aby neváhali, zapojili sa a priložili ruku k zveľadeniu verejného priestoru,“ doplnila primátor Ján Nosko.

Viac informácií o súťaži Najkrajšia predzáhradka 2026 nájdete v štatúte súťaže, ktorý je zverejnený na webe ZAaRES-u. Predzáhradkový manuál nájdete na webe po načítaní OR kódu:

Z. Marhefková

Mesto ocenilo nenahraditeľnú prácu pedagogických zamestnancov

V závere marca už tradične prichádza čas vyjadriť vďaka tým, ktorí formujú budúce generácie. Práca učiteľov a vychovávateľov je náročná a zodpovedná a zaslúži si uznanie spoločnosti. Mesto Banská Bystrica sa, ako každý rok, pridalo k tomuto odkazu a slávnostne ocenilo 26 osobností.

Deň učiteľov si každoročne pripomíname 28. marca. Samospráva vzdala učiteľom hold v predstihu, počas slávnostného večera 26. marca v sále Robotníckeho domu. Za svoju dlhodobú prácu v školstve a prínos k vzdelávaniu detí si z rúk druhého viceprimátora Martina Majlinga prevzali ocenenie pedagógovia, pre ktorých je práca poslaním. „Sám si dodnes pamätám niektorých učiteľov, ktorí ma formovali. A nie preto, koľko sme mali domácich úloh alebo aké učebnice sme používali. Utkveli mi pre vzťah, ktorý si vedeli so žiakmi vybudovať. Práve dôvera a pocit, že vás niekto vníma a rozumie vám, sú pre rozvoj mladého človeka kľúčové. Učiteľ nemá len učiť, ale viesť, ukazovať smer, podporovať a byť oporou v dôležitých

Ocenených bolo 26 pedagógov

Foto: Z. Martinková

momentoch. O to viac si vážim, že som dnes mohol osobne poďakovať ľuďom, ktorí túto úlohu naplňajú každý deň, a odovzdať im ocenenia,“ uviedol Martin Majling. Primátor Ján Nosko, ktorý sa na oceňovaní nemohol

zúčastniť osobne, poslal odkaz nielen oceneným, ale všetkým pracovníkom v školstve: „Žijeme v náročnej dobe a povolanie učiteľa je čoraz väčšou výzvou. Mnohí z Vás si vybrali toto poslanie na celý život a nevedia si predstaviť, že by robili niečo iné. Vo Vašich rukách je budúcnosť našich detí a vnúčať. Sprevádzate ich na ceste za vzdelaním, odovzdávate im vedomosti, ale aj empatiu a ľudskosť. Učíte ich, ako byť dobrými a trpezlivými ľuďmi. Formujete ich, motivujete a inšpirujete. Ďakujem, milé panie učiteľky a páni učitelia, za vašu prácu. Ďakujem všetkým pedagogickým aj nepedagogickým zamestnancom, odborným aj špeciálnym pedagógom. Vaša práca je nenahraditeľná.“

B. Károlyová

ZOZNAM OCENENÝCH PEDAGÓGOV

Mgr. Lívia Malíková
zástupkyňa, MŠ 9. mája 26
Anna Nosáľová
učiteľka, MŠ 29. augusta 14
Mgr. Zdenka Malatinová
učiteľka, MŠ Družby 3
Jana Řezáčová
učiteľka, MŠ Horná 22
Nataša Mihalová
učiteľka, MŠ Jakubská cesta 77
Soňa Dovičovičová
zástupkyňa, MŠ Karpatská 3
Danka Tkáčová
učiteľka, MŠ Lazovná 32
Miriám Surovcová Miková
učiteľka, MŠ Na Lúčkach 2
Denisa Rovná
učiteľka, MŠ Na Starej tehelni 7

Mgr. Ivana Petrovičová
učiteľka, MŠ Radvanská 26
Mgr. Michaela Ferenčíková
zástupkyňa, MŠ Sásovská cesta 21
Lívia Giertlová
učiteľka, MŠ Šalgotarjanska 5
Eubica Švagerková
učiteľka, MŠ Tatranská 63
Zlatica Lauková
učiteľka, MŠ Tulsá 25
Mgr. Zuzana Ištenešová
zástupkyňa RŠ, ZŠ Sitnianska 32
Mgr. Iveta Mihalíková
učiteľka, ZŠ Spojová 14
Mgr. Mária Pýchová
učiteľka, ZŠ Golianova 8
Lenka Bálleková
vychovávateľka, ZŠ s MŠ Radvanská 1

Mgr. Gabriel Stach
učiteľ, ZŠ SNP Trieda SNP 20
Mgr. Otto Vincze
učiteľ, ZŠ Moskovská 2
Mgr. Katarína Múková
učiteľka, ZŠ Ďumbierska 17
Mgr. Andrea Vozárová
učiteľka, ZŠ SSV Skuteckého 8
Mgr. Eva Antalecová
učiteľka, ZŠ J.G.T. Gaštanová 12
PaedDr. Jarmila Chrobáková
učiteľka, ZŠ Pieninská 27
PaedDr. Adriána Maďarová, PhD.
školská špeciálna pedagogička,
ZŠ s MŠ J. Bakossa Bakossova 5
Mgr. Magdaléna Franková, DiS. art.
učiteľka, ZUŠ J. Cikkera
Štefánikovo nábrežie 6

Fotografie: Z. Martinková

Primár detského urgentu v Banskej Bystrici Milan Galko: Frajerina je vedieť o droge, ale nedat' si ju

Mesto, lekári aj rodičia pravidelne upozorňujú na to, že v obchodných centrách a rôznych prevádzkach sa objavujú automaty, v ktorých si možno legálne kúpiť produkty spájané s drogami. Tento trend číha aj na mladých v Banskej Bystrici. Farebné a často lákavo vyzerajúce „cukríky“, nápoje, keksíky či vapy sa tvária ako zberateľské predmety. Hoci na prvý pohľad pôsobia nevinne, podľa odborníkov sa čoraz častejšie spájajú s novými psychoaktívnymi látkami, ktoré môžu vážne ohroziť psychické aj fyzické zdravie mladistvých. O tom, aké následky majú tieto „nové drogy“ v praxi, prišiel siedmakom, ôsmakom a deviatakom na Základnú školu J. G. Tajovského v Podlaviciach porozprávať primár Detského urgentu Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Banskej Bystrici Milan Galko. Po jeho prednáške sme sa ho opýtali, s akými prípadmi sa lekári stretávajú najčastejšie a čo by mali vedieť rodičia aj samotné deti.

Foto: Misl BB

Primár detského urgentu Milan Galko

■ Pán primár, chodíte do základných a stredných škôl a rozprávate mladým o nových psychoaktívnych látkach, ktoré sú dostupné v Banskej Bystrici, a v podstate na celom Slovensku. Prečo ste sa tak rozhodli?

S kolegynou, doktorkou Táňou Hunákovou, robíme osvetu, pretože dnešný svet prináša mladým mnohé výzvy. Žijeme v rýchlej dobe. Zatiaľ čo my sme v puberte vedeli len o alkohole a marihuane, dnes sa objavuje celý rad nových drog. Alkohol je pritom na výraznom ústupe a do popredia sa dostávajú najmä syntetické kanabinoidy, GHB, opiáty a im podobné látky. Mladí si ich najčastejšie kupujú cez internet alebo v automatoch ako „darčkové predmety“. Žiadne darčkové predmety to, samozrejme, nie sú. Alarmujúce je, že v roku 2024 sme na detskom urgente mali 85 intoxikovaných pacientov a v minulom roku ich bolo už 140, čo je takmer dvojnásobok. V praxi to znamená, že približne každý druhý až tretí deň sme sa starali o nadrogované dieťa.

■ Pred prednáškou ste spomínali, že vám stačí pozrieť sa na žiaka a presne viete, že má problém s drogami alebo niečo užil. Prečo deti siahajú po drogách? Platí to, že ak si drogu nedám, nie som frajer a budem vylúčený z kolektívu? Alebo je to spôsob riešenia problémov doma a absencia komunikácie s rodičmi?

Určite je to mix viacerých faktorov, ale významne to súvisí aj s dopamínom v mozgu.

Dopamín je látka, ktorá sa nám počas noci, keď oddechujeme, postupne dopĺňa. Pomáha nám byť cez deň bdeli, mať energiu, tešiť sa zo života. Dnes však mladí trávia veľa času s telefónmi v ruke a neustále scrollujú sociálne siete. Týmto neustálym „ŕapkaním“ sa dopamín veľmi rýchlo míňa. Výskumy ukazujú, že veľkú časť tejto energie človek dokáže minúť už niekedy doobeda. Potom v ňom vzniká akési prázdno, pocit, že mu niečo chýba. V snahe tento pocit zaplniť niektoré deti siahajú po drogách. Deti na základných školách ešte nemajú úplne vyvinutý mozog a keď užijú drogu, nikdy nevieme, aký bude účinok a ako sa to môže prejaviť aj v budúcnosti.

S drogami sa skôr či neskôr stretne každý. Nie je frajerina si ich dať a povedať všetkým: „Áno, bol som zhúlený a doniesli ma záchrankou na urgentný príjem.“ Frajerina je vedieť o nich a drogu si nedávať. Znamená to uvedomiť si, že je to zlé, že to môže mozgu uškodiť a negatívne ovplyvniť ďalší psychický aj fyzický vývoj. Žiakom vždy hovoríme, že v tom nikdy nie sú sami. Môžu sa obrátiť na rodičov, pedagógov, školských psychológov alebo na kamarátov. A áno, tak ako hovoríte, rodičia by s nimi mali komunikovať, zaujímať sa, venovať im čas. Všetko je napokon o komunikácii.

■ Povedzte si, čo sú vlastne nové psychoaktívne látky a ako vznikajú. Pred pár rokmi sme aktívne upozorňovali na vapovacie zariadenia, takzvané vapy, ktoré si kupovali mladí v automatoch v omyle, že fajčia zdravším spôsobom. Obsahovali látku HHC - hexahydrokanabinol, ktorá je už na Slovensku zakázaná. Situáciu to však nevyriešilo. Na trhu sa totiž stále objavujú nové a ešte horšie látky, ktoré ohrozujú zdravie mladistvých.

Na trhu sú k dispozícii nové psychoaktívne látky, teda chemické zlúčeniny vytvorené v laboratóriách. Napodobňujú účinky niektorých známych liekov alebo sú chemicky upravené tak, aby ovplyvňovali naše telo, myslenie či emócie. Predstavujú však skryté nebezpečenstvo, pretože nikdy nevieme, čo taká dro-

ga s organizmom spraví. V krajnom prípade môže človeka aj zabiť. Keďže dnes existujú nástroje ako ChatGPT a rôzne syntetické laboratóriá, nové látky dokážu vzniknúť veľmi rýchlo. Stačí malá úprava chemickej zlúčeniny a do týždňa môže byť na svete ďalšia droga. Účinok na mozog je pritom často podobný ako pri zakázaných látkach, ale nová verzia môže byť stále legálna. Keď takúto látku v laboratóriu vyrobí, často ani netuší, ako bude fungovať a ako môže pôsobiť na mozog. Hoci ide neraz len o drobnú zmenu v molekule, následky môžu byť veľmi vážne. HHC sa nachádza napríklad v olejoch, kvapkách, gumených cukríkoch, sladkostiach či elektronických cigaretách, teda vapkách. Môže byť syntetizované aj do rôznych rastlinných zmesí, ktoré pripomínajú napríklad šišky marihuany. To, že niekto tvrdí, že ide o legálny produkt, zberateľský predmet alebo prírodnú látku, ešte neznamená, že nie je nebezpečný.

■ Aké nebezpečenstvo hrozí mladým, ak sú pravidelnými užívateľmi výrobkov s obsahom HHC?

Môže to mať okamžité účinky, aj vážne následky. V súčasnosti sa stáva, že niektorí deviataci na základných školách skúšajú na mladších spolužiakoch rôzne gumené cukríky a sledujú, ako na nich pôsobia. Toto nie je frajerina. Je to hlúposť a veľká nezodpovednosť. Pacienti, ktorí k nám prichádzajú po tom, čo si pred školou pofajčili HHC, bývajú spotení, pomôčení a povracaní. Často ani nevedia, čo sa s nimi deje. Sú úplne vyčerpaní a potom u nás ležia najbližších dvadsaťštyri hodín, kým sa postupne dostanú k sebe. Mávajú zrýchlený tep, nevoľnosť a spomalené myslenie. Väčšinou len spia a ledva reagujú. Takýto stav však môže priniesť aj dlhodobé následky, napríklad poškodenie mozgu. Okrem HHC sa v gumených cukríkoch objavujú aj rôzne toxické látky z radu muskarínov. Ide o látky, ktoré sa nachádzajú napríklad v muchotrávke červenej. V Českej republike už majú podľa odborníkov plné psychiatrické liečebne, pretože ľudia, ktorí si v automatoch kupujú takéto cukríky s obsahom muskarínov, končia s halucináciami a ťažkými psychózami.

■ Žiakov ste vystríhali aj pred neviditeľnými drogami. S tými sa mladí stretávajú zväčša na diskotékach. Dievčatám, ale aj chlapcom, „sexuálni predátori“ pridávajú nepozorovane tieto látky do nápoja a potom ich zneužijú.

Áno, hovoríme o látke GHB. V niektorých krajinách sa používa v medicíne ako anestetikum. Vo vyšších dávkach spôsobuje ospalosť, v nižších môže ovplyvniť správanie človeka. Práve preto sa spája s prípadmi sexuálneho zneužitia. Človek môže pôsobiť, akoby s niečím súhlasil, hoci v skutočnosti nie je schopný slobodne sa rozhodovať. Následne si často nepamätá, čo sa stalo, a takéto situácie sa potom veľmi ťažko dokazujú. Aj v Banskej Bystrici sa, žiaľ, s touto látkou stretávame. Opakovane sme mali pacientov, ktorým sme ju analyzovali v krvi. Mladým preto stále hovorím, aby si na diskotékach dávali pozor na nápoje. Mali by ich dostať zo zatvorenej fľaše alebo si kúpiť nápoj, ktorý je ešte zavretý. GHB je tekutina, ktorú možno schovať napríklad do malej fľaštičky od kvapiiek do nosa. Nemá výraznú chuť, takže sa dá primiešať prakticky do akéhokoľvek nápoja. GHB je veľmi riziková látka a účinkuje rýchlo. Človek môže stratiť vedomie aj pamäť. Najhorší scenár je, ak niekto neodhadne dávku. Taký prípad môže dopadnúť zástavou dýchania a smrťou.

■ Aké ďalšie nové drogy sú dostupné a mladí sa k nim vedú jednoducho dostať?

Existuje napríklad takzvaný žabí sliz. Ide o jedovú látku, ktorú si možno kúpiť na rôznych internetových portáloch. Udivujúce je už len to, akým spôsobom sa aplikuje. Človek si cigaretou vypáli za členkom malú dierku, zo žaby pripraví sliz a ten si vmasíruje do popáleniny. Dôsledky sú hrozné. Tri dni zvracia, pomôčuje sa a ani o sebe netuší. Údajne sa však zobudí ako nový človek. Potom sú tu synteticky vyrobené látky, rôzne dizajnérske drogy. Tie majú podľa užívateľov zlepšovať myslenie a navodzovať pocit, že svet je gombička. Ďalším príkladom je droga kratom. Mnohí mladí dnes namiesto brigád chodia do posilňovne. Nevedia presne, ako majú cvičiť, a tak im niekto poradí, aby si dali kratom, ktorý ich nabudí a dodá im viac energie. Ide však o mitragynín, látku z tropickej rastliny, ktorá patrí medzi opiáty. Predáva sa ako bylinkový doplnok, ktorý človeka povzbudí. Vládete viac cvičiť, máte pocit väčšej sily, no večer zrazu nemôžete zaspáť. Dáte si ho viac a o pár dní sa stávajú závislí. V Česku už otvárajú nové psychiatrické oddelenia pre pacientov závislých od kratomu. Na Slo-

vensku sa pritom táto látka stále dá pomerne ľahko kúpiť. Potom je tu fentanyl a jeho analógy. Fentanyly sa používa najmä v Amerike, v Európe ide napríklad o sufentanyly a podobné látky. Hovoríme o opiátoch, ktoré tlmia dychové centrum. Nedávno u našich českých susedov objavili miesta, kde sa vyrábali nelegálne drogy. Našli tam aj experimentálnu látku spironolaktón. Muž, ktorý drogy vyrábala, bol na mieste mŕtvy. Stačil malý kryštálik, ktorý sa mu dostal na nos, a okamžite sa mu zastavilo dýchanie. Uzavriem to carfentanylom. Je stokrát až tisíckrát účinnejší. Používa sa napríklad na uspávanie slonov. V Česku si ho niektorí užívatelia riedia a aplikujú priamo do žíl.

Presne to je našim cieľom. Čím viac sa budeme o drogách otvorene rozprávať, tým to bude, dúfam, lepšie. Deti to lepšie pochopia, keď si vypočujú skutočné príbehy z praxe. Tie sú totiž niekedy naozaj drsné. Spomínam si, ako sme na ARO ošetrovali šesťročného chlapca, ktorý bol úplne namol. Alebo osemnásťročného pacienta s psychickými abstinenčnými problémami. Tento mladík pol roka užíval HHC, údajne dva až tri šluky večer, aby sa upokojil. Zároveň užíval antidepresíva, občas fajčil cigarety a dával si aj kratom. Bol závislý. Mal sa ísť liečiť, nešiel. Postupne sa uňho objavili paranoidné príznaky a napokon skočil z okna a pád neprežil. Je veľa vecí, ktoré na mladých číhajú aj na internete. Mali sme

Prečo sú „novodobé drogy“ také nebezpečné?

- ✗ dajú sa jednoducho kúpiť cez internet alebo v automatoch ako „zberateľské predmety“
- ✗ často sa tvária ako cukríky, nápoje či vapky
- ✗ ide o syntetické látky vytvorené v laboratóriách, ktoré napodobňujú účinky drog
- ✗ nikdy neviete, čo s organizmom spravia, účinok je nepredvídateľný
- ✗ nové látky vznikajú veľmi rýchlo (aj do týždňa) a zákony nestíhajú reagovať
- ✗ aj malá chemická zmena môže mať veľmi vážne následky na mozog a zdravie
- ✗ môžu spôsobiť kolapsy, poruchy vedomia, halucinácie či psychózy
- ✗ v krajnom prípade hrozí zástava dýchania alebo smrť

Čo majú rodičia a pedagógovia na det'och sledovať?

- 👁️ zhoršený prospech v škole, nezáujem
- 👁️ výrazná únava, malátnosť, spavosť
- 👁️ zmätenosť, nevie, čo sa s ním deje
- 👁️ nevoľnosť, vracanie, potenie
- 👁️ spomalené myslenie, slabé reakcie
- 👁️ zrýchlený tep a celkové fyzické vyčerpanie
- 👁️ zmeny správania, problémy so spánkom
- 👁️ paranoidné stavy alebo psychické problémy

■ Vašu prednášku ste ukončili konkrétnymi prípadmi priamo z detského urgentu. Ja verím, že ste žiakov aspoň trochu vyplašili a pri prvej príležitosti si rozmyslia, či po droge siahnu.

pacientov, ktorí sa zapojili do nebezpečného trendu, takzvanej paracetamolovej výzvy. Paralen je dobrý liek proti teplote, ale ak ho človek užije priveľa, môže dôjsť k nezvratnému poškodeniu pečene a dokonca k smrti. Strelil sme sa aj s chlapcom, ktorý sa zatváral doma v izbe, nejedol ani nepil. Napokon mu diagnostikovali závislosť od elektronických médií. Žiakom sa preto vždy snažíme povedať, aby nerobili hlúposti. Aby boli sami sebou, chytli život do vlastných rúk a urobili niečo pre to, aby sa mali dobre.

Z. Marhefková

Jednou z foriem prevencie sú diskusie priamo v školách

Foto: MŠJ BB

Žiaci zo ZŠ Ďumbierska objavovali históriu v dobových novinách

Banská Bystrica si 25. marca pripomenula 81. výročie oslobodenia mesta pietnym aktom kladenia vencov na Námestí SNP pri Čiernom obelisku. Popri oficiálnom programe pripravilo mesto, v spolupráci s viacerými partnermi, aj sprievodné aktivity pre žiakov a študentov. Jednou z nich bola netradičná vzdelávacia aktivita, ktorá prepojila históriu so súčasným spôsobom komunikácie.

výstižné texty, ktoré spájajú faktické informácie s dobovou atmosférou a zároveň rešpektujú vážnosť historických udalostí. Aktivita ukázala, že aj náročné historické témy možno mladým priblížiť spôsobom, ktorý ich zaujme.

Prečítajte si ukážku jedného z textov, ktorý vytvorili žiaci 7.A.:

Ešte pred samotným výročím, 20. marca, sa žiaci 6. až 8. ročníka zo ZŠ Ďumbierska stretli v Štátnej vedeckej knižnici a vyskúšali si prácu s dobovou tlačou z roku 1945. Pod vedením Márie Bôbovej z Oddelenia výskumu a bibliografie sa najskôr oboznámili s tým, ako sa s historickými prameňmi pracuje. Mimoriadny záujem vzbudila najmä práca s mikrofilmom, ktorá žiakov natoľko zaujala, že bolo ťažké ich od zariadenia odtrhnúť. Následne sa deväť žiakov rozdelených do troch skupín pustilo do neľahkej úlohy. Práca s dobovou tlačou si vyžaduje sústredenie, orientáciu v historickom kontexte aj porozumenie staršiemu jazyku. Pre deti je navyše obdobie oslobodenia len kapitolou z učebnice dejepisu. Napriek tomu sa do zadania ponorili s veľkým nasadením. Ich úlohou bolo spracovať informácie z dvoch textov – spravodajského článku opisujúceho priebeh oslobodzovacích bojov v meste a publicistického textu zachytávajúceho atmosféru v Banskej Bystrici po ich skončení. Cieľom bolo vytvoriť text v podobe súčasného statusu na sociálnu sieť.

Zadanie žiakom vysvetlil pedagóg Miroslav Maslák, ktorý ich počas práce usmerňoval a pomáhal im prekonať náročnejšie pasáže textov. Kľúčovým momentom celej aktivity bol kontrast medzi minulosťou a súčasnosťou. V roku 1945 sa informácie šírili pomaly. Ľudia boli odkázaní na vývesky na dverách či noviny, ktoré si museli kúpiť alebo požičať a tiež čakať na ich vydanie. Dnešná generácia je, naopak, zvyknutá na okamžitý prístup k informáciám. Úlohou žiakov preto bolo predstaviť si, že majú v roku 1945 k dispozícii sociálnu sieť. Mali uvažovať nad tým, ako by jedným príspevkom informovali celé mesto o tom, čo sa udialo. Vznikli tak krátke,

Foto: MŠJ BB

rokokoch okupácie je najdôležitejšie mesto stredného Slovenska v rukách spojencov. Dňa 25. marca v hlavnom meste Slovenského národného povstania vojsko generála Zmačenka so statočnými sovietskymi junákmi prelomilo hradby a dobylo stredisko Pohronia. Ale banské mesto je priam zničené a bude trvať roky, kým sa všetko vráti do starých šľapají. Od majora červenej armády Z. Lipavského prišla takáto správa, popisujúca pondelkovú situáciu a my sme ju adaptovali pre vás: „Ešte na vzdialených prístupoch k tomuto bodu boj nadobudol mrzutý charakter. Po prehre, ktorú nemecké vojská utrpeli vo Zvolene, vedenie Osi rozmýšľalo nad okamžitým zadržaním ruskej armády na rieke Hron. Pravú časť ich armády Sovietsi poslali v smere na Banskú Bystricu. Nemci chránili špeciálnymi oddielmi zosilnenými mocnou podporou motorizovaného delostrelectva. Výšiny boli silno opevnené, v a kotlinách boli prekážky. Miesta prechodov boli starostlivo zaminované. „Naše oddiely,“ vraví Lipavský, „v úspešných kolách zasadzovali Nemcom buchnúť.“

Nemci chránili špeciálnymi oddielmi zosilnenými mocnou podporou motorizovaného delostrelectva. Výšiny boli silno opevnené, v a kotlinách boli prekážky. Miesta prechodov boli starostlivo zaminované. „Naše oddiely,“ vraví Lipavský, „v úspešných kolách zasadzovali Nemcom buchnúť.“

Po oslobodení však nastali mnohé veľké problémy: spálené partizánske dediny, exhumácia a identifikácia obetí, oprava poškodených budov, doplnenie a postupné uvedenie

do prevádzky miestnej siete poškodených spojovacích elektrických vedení, odstránenie trosiek po bombardovaní a granátov umiestnených na cestných komunikáciách, problém pri snahách obnoviť poštový styk a telekomunikácie možno uviesť radostnú správu, že pošta v okrese už začala prijímať zásielky, obyčajne aj doporučené.

Žiaci pracovali s dobovými periodikami

Foto: MŠJ BB

Koniec nemeckej nadvlády priniesol Banskej Bystrici slobodu podľa slov väčšiny jej obyvateľov. Nech žije slobodná Bystrica! Autormi príspevku sú Franko Čellár, Tomáš Gajdoš a Teodor Zúbrik (7.A).

Všetky texty vytvorené žiakmi ZŠ Ďumbierska v rámci tejto aktivity nájdete na webe mesta po naskenovaní QR kódu.

B. Károlyová

Foto: MŠJ BB

Jozef MORDINI (1788 - 1867)

a banskobystričné cinárske remeslo

Cín je súčasťou ľudskej civilizácie už viac ako tritisíc rokov. Z praktickej nutnosti sa vyvinul na cenený dekoratívny aj umelecký prvok. V práci s cínom boli obzvlášť zruční Rimania, vyrábali všetko od riadu až po dekoratívne predmety. S rozširovaním ríše sa rozširovali aj znalosti o cínovom remesle, ktoré prekvitali najmä v stredoveku. Keďže je cín užitočný v mnohých odvetviach, neprekvapuje, že má bohatú históriu. Najstaršie nájdené cínové predmety sú prsteň a fľaša z egyptských hrobov 18. dynastie. S cínom sa stretávame aj v Homérových spisoch, zmienku o cíne nájdeme aj v Starom zákone. Ručne vyrábané cínové predmety predstavujú živú tradíciu remeselného spracovania, ktorá siaha až do stredovekých cechových systémov. Komerčne sa začal cín využívať koncom 17. storočia. Pýchou boli cínové džbány, vyrábané ako symbol cechu. Značkovanie bolo zárukou kvality použitej suroviny aj technickej a výtvarnej úrovne artefaktu. Majstri používali overovaciu značku cechu – erb mesta, majstrovskú značku – iniciály, symbol a kvalitu suroviny označovali ako Feinzinn, Blockzinn, English Zinn. Koncom 18. a v 19. storočí popularita cínu klesla, nové materiály – najmä porcelán a sklo – sa stali cenovo dostupnejšími. Priemyselná revolúcia zmenila výrobné procesy a cín dočasne stratil na svojej obľúbenosti.

Cinárski majstri a ich artefakty

Za zlatý vek cínu sa považuje 16. – 18. storočie. Stal sa preferovaným materiálom na výrobu riadu aj dekoratívnych predmetov najmä strednej triedy, ktorá si nemohla dovoliť striebro. Svojím charakteristickým leskom a remeselným spracovaním dosiahol cín v tejto ére vrchol funkčnej potreby aj spoločenského statusu. Okrem tradičných výrobkov vyrábali cinári aj cechové nádoby a pokály so štítom aj emblémom cechu. Rozšírenou bola výroba rôzne tvarovaných kanvic s rôzne tvarovaným poklopom. Majstrovská skúška budúceho cinára spočívala z vyhotovenia troch produktov: misy, formy na predmety a držadla na nádoby. Na kvalitu dozorovali 2 členovia cechu, kontrolu zabezpečovali mesačne 2 majstri. Popri praktických výhodách má cín aj úžasnú estetickú príťažlivosť. Vy-

rábané cínové predmety sa preto využívali ako profánne (kanvice, fľaše, poháre, džbány, dózy, cukorničky, servisy na kávu, riad, svietniky, lustre, olejové lampy, sväteničky, soľničky, kalamáre), cechové (cechové fľaše, poháre, taniere) aj liturgické (krstiteľnice, svietniky, krucifixy).

Banskobystrickí majstri cinárskeho remesla

V roku 1579 vznikol prvý cech cinárov v Kremnici. Niektoré cechy tvorili len zlievači cínu, niekde sa spájali s nožiarmi, alebo výrobcami pancierov. Začiatkom 17. storočia existovali na Slovensku cinárske cechy v Košiciach, Bratislave a Levoči, v roku 1828 bolo na území Slovenska 15 cinárov. Miestni majstri sa spomínajú v cechovej knihe bratislavských cinárov z roku 1657. K významným banskobystričným cinárom patrili v rôznych obdobiach pôsobiaci majstri: v 16. storočí Jakub Haderlebenko, v 17. storočí Jakub Haderlebenko ml., Adam Wallisch, Reinhard Leutgeb, Matej Eck, Abraham Wilikh, Ján Winkler a Heinrich Hiob Sandler a v 18. storočí Samuel Richter, Adalbert Fovana a Ján Samuel Steiner.

Vzťah k remeslu mal po otcovi

Jozef Mordini (tiež: Joseph, Josephus Mordiny) pochádzal z Banskej Štiavnice, kde sa narodil 3. februára 1788 v mnohopočetnej meštianskej rodine Marcusa, s typicky talianskym priezviskom Mordini a Anny rodenej Zvajovej. Marcusa Mordiniho uvádzajú genealogické záznamy na Slovensku koncom 18. storočia. Jozef bol prvým zo šiestich detí, po ňom sa narodili ešte dvaja chlapi a tri dievčatá v poradí: Eva, Karolína, Filip, Mária a Karol. Vzťah k remeslu získal Jozef od otca – cinára, čo potvrdzujú matričné zápisy pri narodení Karolíny, Márie a Filipa. Po učňovských a tovarišských rokoch strávených v otcovej dielni sa Jozef usadil v rodnom meste. Tu sa ako 23-ročný oženil, 22. septembra 1811 si vzal za manželku Elizsabeth rodenú Mesal (tiež: Meskal). V rodine Mordiniovcov sa narodilo päť detí: Jozef Michael, Ignatius

Antonius, Aloysius Michael, Michael Joannes a Mária Elisabetha. V matričnom zápise pri narodení druhého syna Ignatiusa figuruje Mordini zamestnaním ako cinár. Banská Štiavnica nemala cinársky cech, preto sa Mordini stal provinčným – vidieckym majstrom bratislavského cinárskeho cechu. Ako 31-ročný sa stal mešťanom mesta. Z Banskej Štiavnice odišiel s manželkou Elizsabeth do Banskej Bystrice, kde sa ako 32-ročný stal 1. marca 1820

mešťanom a v auguste oznámil do Bratislavy, že remesle už pôsobí v Banskej Bystrici. V roku 1826 sa Mordiniovcem narodil ešte syn František, ktorému bola krstnou mamou Sophia Sodomka, manželka zlatníka Františka Sodomku. V Banskej Bystrici sa Mordini oženil aj druhýkrát, keď si zobral za manželku Annu, rodenú Novak (1812 – 1895). K šiestim dospelým deťom z prvého manželstva pribudli ešte piati súrodenci: štyri deti boli legitímne, jedno nemanželské. Nemanželskú Cecíliu (1. apríla 1839) mal ako 50-ročný s dcérou žoldniera Annou Jáger. V druhom manželstve s Annou Novak sa mu narodila najprv dcéra Cecília (1838 – 1906), ako 63-ročný sa stal otcom syna Jánosa (1851), o dva roky neskôr Jozefa (1853, zomrel 16. marca 1903 na tuberkulózu) a o šesť rokov, kedy sa Mordini blížil už k sedemdesiatke, sa narodila Juliana Anna (1857), ktorá ako jednoročná zomrela 20. mája 1858. Všetkým deťom bol krstným otcom medikováč Pavol Bajcsy, čo potvrdzuje dobré vzťahy medzi remeselnými rodinami. Početná rodina Mordiniovcov bývala v podnájme u rodiny Demianovej v dnešnej Hornej ulici č. 10, neskôr v Dolnej ulici, kde cinársky majster Jozef Mordini aj zomrel 18. septembra 1867 ako 84-ročný na starobu. Pohreb sa konal 20. septembra. Manželka Anna zomrela 4. decembra 1895 vo veku 83 rokov na starobu, pohreb sa konal 6. decembra.

Cechové fľaše - lukratívne zákazky od iných cechov

Cechová fľaša bola obradná nádoba – najčastejšie na víno – používaná pri slávnostných zasadnutiach, hostinách, oslavách. Fľaše boli medené, sklenené, hlavne cínové, rôzneho tvaru, veľkosti a dekóru. Mali vygravírovaný znak cechu, iniciálky, mená cechmajstra a starších majstrov, dátum začiatku používania, ale aj iné údaje spojené s cechom. V zbierkach Stredoslovenského múzea sa nachádza 6 diel majstra Mordiniho. Profilovaná cínová misa s liatymi ušami, Odmerka z roku 1856, Cechová fľaša s uzáverom v tvare osembokého hranola, vyrobená pre drevospracujúci cech. Na plášti je vygravírovaný prierez pásovou pilou, tesárske a stolárske nástroje a prierez šrotovníkom. Výška fľaše je 37,5 cm. Dve fľaše si objednal cech mäsiarov. Na plášti majú vygravírovanú 5-cípu korunu, pod ňou vročenia 1825 a 1826. Na plášti je zobrazený mäsiarsky hák, medzi prekríženými sekerami hlava vola, po stranách mäsiarske nože, prekrížené sekáče, oko na zavesenie a brúska nožov. Výška je 37 cm. Cechová fľaša vyrobená v roku 1829 pre remeselného majstra Laurentia Philadelphého z Ľubietovej, má valcovitý, kónický tvar s nápisom vo frontálnej časti. Všetky artefakty sú signované: „JOSEPHUS MORDINI IN NEUSOHL“.

Filip Glocko, Stredoslovenské múzeum

Cechová fľaša mäsiarskeho cechu z roku 1826

Komunitné centrum Sásová má za sebou pestrý mesiac

Komunitné centrum v Sásovej pokračuje aj v jarných mesiacoch v aktivitách, ktoré spájajú miestnych obyvateľov a vytvárajú priestor na stretnutia, tvorbu aj spoločné zážitky. V uplynulom období sa tu uskutočnilo podujatie s názvom Tvorím, teda som, ktoré ponúklo kombináciu umenia, cestovania aj hudby. Hostom bol Jaroslav Pásler, ktorý priblížil svoje zážitky z ciest, predstavil vlastnú tvorbu a nechal návštevníkov nahliadnúť aj do svojho najnovšieho cestopisu z Vietnamu. Atmosféru večera doplnili ukážky jeho obrazov a hudobný sprievod Romana Buhoveckého. Podujatie sa nieslo v príjemnej, uvoľnenej nálade a jeho súčasťou bola aj

diskusia, počas ktorej si účastníci mohli vymieňať skúsenosti a inšpirovať sa k vlastnej tvorbe. Komunitný rozmer centra sa naplno

Foto: KC Sásová

prejavil aj pri aktivite Víťanie jari. Členky centra sa rozhodli zveľadiť priestory, v ktorých sa pravidelne stretávajú. Spoločne upratali interiér, postarali sa o okná, podlahy aj nábytok a vytvorili tak príjemné prostredie pre ďalšie stretnutia. Nechýbala pritom dobrá nálada, spolupráca ani ochota pomôcť, ktoré sú pre komunitné centrum typické. Aktivitami bude centrum pokračovať aj v nasledujúcom období. V pláne sú napríklad stretnutie otužilcov, tvorivý workshop zameraný na recykláciu a pletenie z papiera či stolnotenisový turnaj.

red., KC Sásová

Historický úspech žiakov ZŠ Spojovej na Majstrovstvách Slovenska v rapid šachu družstiev

Žiaci ZŠ Spojovej dosiahli výrazný úspech na Majstrovstvách Slovenska základných a stredných škôl v rapid šachu družstiev. Sily s najlepšimi mladými šachistami v krajine si zmerali 26. marca v Ružomberku. Ich výkony sú dôkazom systematickej práce, rastúcej športovej kvality aj silného tímového ducha.

Fotografie: ŠK Junior

Cesta k tomuto úspechu sa začala písať vo februári 2024, keď škola vyslala svoje prvé družstvo starších žiakov na turnaj v Bardejove. V konkurencii 51 tímov obsadili 24. miesto. Už o rok neskôr, v apríli 2025, sa v Ružomberku predstavili dve družstvá – starší žiaci skončili na 35. mieste zo 79 účastníkov a mladší žiaci obsadili pekné 14. miesto z 27 tímov. Rozhodujúci posun prišiel v marci 2026, keď škola zorganizovala vlastný výberový turnaj a zostavila najsilnejšie družstvá.

Medailové miesto

Starší žiaci predviedli výborné výkony a obsadili skvelé 15. miesto spomedzi

93 družstiev. Zo siedmich zápasov dokázali vyhrať až päť. Kľúčovým momentom bolo záverečné kolo, v ktorom si poradili s favorizovaným tímom ZŠ M. Rázusovej Martákovej z Liptovského Mikuláša. Ešte lepšie si počínali mladší žiaci. V silnej konkurencii 22 družstiev si vybojovali vynikajúce 2. miesto a získali strieborné medaily. Na turnaji zaznamenali päť víťazstiev, jednu remízu a jedinú prehru, a to práve s celkovým víťazom.

Dramatické momenty

K dôležitým momentom patrila zápas proti ZŠ Wolkerova z Bardejova, kde tím poddržal Matúš Ševčík výborným víťazstvom, pri-

čom rozhodujúce body pridali hráči na tretej a štvrtej šachovnici. Dramatický bol aj duel proti ZŠ Karpatská zo Svidníka, kde Martin Spišiak bojoval až do posledných sekúnd. Napriek trom ponukám remízy sa rozhodol hrať na víťazstvo. Hoci napokon prehral, jeho bojovnosť si vyslúžila veľký rešpekt.

Dali zo seba maximum

Rozhodujúci súboj o medailu prišiel v poslednom kole proti ZŠ Slobody z Poltára. Napínavý zápas vyvrcholil partiou Nelky Kotačkovej, ktorá svojím víťazstvom zabezpečila tímu strieborné kovy. Individuálne zažiaril Damián Ďurčo na štvrtej šachovnici, keď získal plný počet sedem bodov a odniesol si

zlatú medailu za najlepší výkon na svojej doske. Ako zhodnotil tréner Marek Spišiak, každý hráč zo seba na súťaži vydal maximum a hral s veľkým nasadením. „Som na nich nesmierne hrdý a už teraz sa teším na ďalšiu spoločnú prácu,“ uzavrel.

Marek Spišiak,
ZŠ Spojová

Šachisti absolvovali aj napínavé zápasy

Naše mesto bude v júli hostiť svetový hokejbal

Juniorská hokejbalová elita sa tento rok stretne opäť na Slovensku. Po Žiline 2024 a Poprade 2025, keď sa o tituly bojovalo v kategóriách chlapcov do 16 a 18 rokov, resp. chlapcov a dievčat do 20 rokov, sa tentoraz bude bojovať o tituly v Banskej Bystrici.

Na strednom Slovensku zabojujú o cenné kovy opäť chlapci v kategóriách do 16 a 18 rokov a to od 1. do 5. júla. Banská Bystrica bola od začiatku prvou voľbou pre vedenie Slovenskej hokejbalovej únie (SHbÚ). „Po Žiline a Poprade sme chceli osloviť ďalší región, pokračujeme teda v tomto trende ukázať účastníkom zo zahraničia ďalší krásny kút našej krajiny,“ povedal prezident SHbÚ Miroslav Dragun. V minulosti hostili juniorský šampionát Martin (2004), Zvolen (2008) a Bratislava (2014). Slovensko vždy patrí medzi favoritov na získanie cenného kovu, tak ako medzi mužmi patrí aj mládež medzi absolútnu svetovú špičku. Šampionát v kategórii U16 sa uskutoční po dvanásty raz. Až sedemkrát ho organizovala Česká republika, po štvrtý raz sa uskutoční na Slovensku. Jeden šampionát sa odohral vo Veľkej Británii. Najúspešnejšou krajinou v tejto kategórii je Kanada, ktorá získala šesť titulov. Trikrát triumfovali Česi a dvakrát Slováci. „Každá slovenská reprezentácia, bez ohľadu na kategóriu, musí mať tie najvyššie ciele. Už len z úcty k tradícii a úspechom nášho športu na medzinárodnej scéne. Náš

tím tak nebude výnimkou. Teraz sa však zameriavame nielen na dobrú prípravu našich výberov, ale čaká nás ešte veľa práce so samotnou organizáciou,“ povedal dlhoročný predseda komisie mládeže a súčasný generálny sekretár SHbÚ Ondrej Buday. V kategórii do 18 rokov sú favoriti na zlato okrem Slovákov výbery Kanady, USA i Česka. Aj v tejto kategórii privíta Slovensko elitu už po štvrtý raz. Pod Tatrami sa predtým turnaj konal vo Zvolene, Bratislave a Žiline. Trikrát sa šampionát uskutočnil v Čechách, raz vo Veľkej Británii a v Kanade. Aj tu je najúspešnejšou krajinou Kanada, ktorá získala najcennejšie medaily až päťkrát. Dvakrát triumfovalo Slovensko a raz Česká republika. „Určite spravíme maximum pre to, aby sme sa tešili z úspechu. Pred dvoma rokmi v Žiline nám v oboch kategóriách vyfúkli zlato Kanadania, teraz im v tom chceme zabrániť. Verím, že šťastena i hviezda sa naklonia na našu stranu a že naša forma vygraduje v zápasoch o medaily,“ uviedol kormidelník SR 18 Ľubomír Liška, ktorý je tiež šéftrener zväzu. V regióne stredného Slovenska sa na šampionát

tešia. „V Banskej Bystrici má hokejbal dlhoročnú tradíciu, pochádza odtiaľto veľa osobností a pravidelne sa tu koná známy turnaj Ország Cup, ktorý únia vždy rada podporila. Viem, že zvoliť si túto metropolu ako organizátora šampionátu bola dobrá voľba,“ dodal Dragun. „Teší ma, že dejiskom Majstrovstiev sveta v hokejbale v mládežníckych kategóriách bude tento rok práve naše mesto. Banskú Bystricu reprezentuje na domácich aj zahraničných súťažiach silná komunita hokejbalistov a hokejbalistiek rôznych vekových skupín. V uplynulom období sa nám podarilo vybudovať a otvoriť moderné hokejbalové ihrisko, kde môžu realizovať svoje aktivity. Zo strany mesta chceme naďalej podporovať rozvoj tohto športu a jeho popularitu. Zároveň plánujeme rekonštrukcie a budovanie ďalšej športovej infraštruktúry, aby sme podmienky pre hokejbal neustále zlepšovali,“ dopĺňa primátor Ján Nosko.

Slovenská hokejbalová únia,
Mesto Banská Bystrica

Podujatie #BystricaBezBariér opäť spojí ľudí bez rozdielov

V nedeľu 10. mája 2026 sa po ročnej prestávke opäť uskutoční podujatie #BystricaBezBariér v Parku pod Pamätníkom SNP. Cieľom podujatia je spojiť ľudí so zdravotným znevýhodnením aj bez neho a spoločne im ponúknuť príjemné športovo-kultúrne popoludnie plné zážitkov. Súčasťou programu bude aj známy celosvetový charitatívny beh Wings For Life World Run, ktorý odštartuje o 13:00 hod. Bežci aj účastníci na invalidných vozíčkoch sa zapoja do spoločnej výzvy a symbolicky

„nazbierajú“ kilometre na podporu výskumu poranení miechy spolu s tisíckami účastníkov po celom svete, ktorí pobežia v rovnakom čase. Aj tí, ktorí sa na beh necítia, si však prídu na svoje. Organizátori pripravili pestrý sprievodný program – vystúpenia hudobných kapiel, gastro zónu, možnosť vyskúšať si paralympijské športy. Chýbať nebudú diskusie a workshopy zamerané na odstraňovanie bariér, nielen tých fyzických, ale aj spoločenských, teda predsudkov. „Či už prídete behať, povzbudzovať účastníkov, ochutnať dobré jedlo alebo si len užiť príjemnú prechádzku parkom, radi vás privítame,“ pozývajú organizátori. Záujemcovia o beh sa môžu registrovať na stránke www.wingsforlifeworldrun.com, kde nájdu podujatie Bystrica Bez Bariér. Pre účastníkov bude na trati zabezpečené občerstvenie a v cieľi ich čaká účastnícka medaila. Príďte podporiť dobrú myšlienku a stráviť príjemné popoludnie v príjemnej atmosfére.

Oddelenie športu MsÚ

Cieľom akcie je spojiť ľudí so znevýhodnením i bez neho

Súťaž : Najkrajšia predzáhradka

Výhra:
5 x 200 €

Registrujte svoju predzáhradku
a 5 najkrajších vyhlásime v auguste.

Pošlite nám fotografiu lokality predzáhradky
na email predzahradky@zaaresbb.sk,
jej presnú adresu a kontaktné údaje
na vás alebo komunitu susedov.

E-mail
registrácia:
do 31. 5. 2026

BANSKÁ
BYSTRICA

**RADNIČNÉ
NOVINY**
MESTA BANSKÁ BYSTRICA

Vydáva: Mesto Banská Bystrica, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, E-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, Tel.: 048/4330 107,
Príprava textov a grafiky: Bc. Barbara Károlyová, Mgr. Zdenka Marhefková, PhD., Layout: Mgr. Tomáš Pastorok, Grafická úprava: Denisa Fazekašová, Tlač: Polygrafické
centrum, s.r.o., Tomášikova 26, 82101 Bratislava, Distribútor: Do každej bytovej schránky, Slovenská pošta, a.s., Vychádza v náklade: 34 600 výtlačkov, Periodicita:
mesačník, On-line verzia: www.banskabystrica.sk, Evidenčné číslo: EV 2943/09, IČO vydavateľa: 00313271, ISSN 1339-9837, Nepredajné! Nevyžiadané rukopisy
nevracame. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu textov vrátane krátenia. Vydané: marec 2026.